

HUSLAB	PALVELUTUOTANTO, TYÖOHJE Sivu 1(3) Versio: 25.1.2012 Laatija(t): Paula Pohja-Nylander 25.1.2012 Tarkastaja(t): Eila Toivonen, Eeva-Maria Olkkonen 6.2.2012 Hyväksyjä: Tiina Mäki 16.2.2012 Katselmoitu: -
PREANALYTIikka Virtsanäytteenotto Virtsanäytteenotto kestokatetreista	

Virtsanäytteenotto kestokatetreista

Viittaukset	
HUSLAB	Näyteputket virtsatutkimuksiin http://huslab.fi/intra/preanalytiikan_kasikirja/naytteiden_vastaanottaminen_ja_kasittely/virtsaputkikartta_huslab.pdf

Kestokatetri voidaan asettaa virtsarakkoon joko virtsaputken kautta tai vatsanpeitteiden läpi. Vatsanpeitteiden läpi asetettua katetriä kutsutaan suprapubiseksi kystostomiakatetriksi. Kestokatetrin päässä on hypertonisella NaCl- tai glyseroliliuoksella täytetty pallo, joka pitää katetrin paikoillaan. Virtsanäyte otetaan sekä tavallisesta kestokatetrista että suprapubisesta kystostomiakatetrista keräyspussin letkussa olevan näytteenottokalvon kautta tai sen puuttuessa neulalla pussin letkun läpi. Näytettä ei oteta suoraan virtsankeräyspussista.

Pitkäaikaiskatetrointiin käytetään myös toistokatetrointiä, jossa potilas katetroi itse itsensä 4-6 kertaa vuorokaudessa. Näytteet otetaan katetroinnin yhteydessä. Näytteenottotavaksi valitaan ”Toistokatetrointi”.

Tutkimuspyyntö

1881	U –KemSeul	U –Kemiallinen seulonta
20033	U –Solut	U –Partikkelien peruslaskenta, koneellinen
1155	U –BaktVi	U –Bakteeri, viljely
1787	U –BaktEVi	U –Bakteeri, erikoisviljely

Tutkimuspyynnön esitiedot

Tutkimuspyynnön esitiedot (näytteenottotapa, todellinen näytteenottoaika, näytteen rakossa oloaika sekä U –BaktVi tutkimuksen yhteydessä mikrobilääkitys ja suunniteltu mikrobilääkitys) tallennetaan atk-järjestelmään joko näytteenoton tai näytteen vastaanoton yhteydessä. Jos rakossa oloaika ei ole tiedossa, valitaan lisätiedon vaihtoehdoista ? (=ei tiedossa). Jos lisätietoja ei tallenneta atk-järjestelmään näytteenoton yhteydessä osastolla, tiedot merkitään tarrakorteille ja laboratorion näytteen vastaanottaja lisää/muuttaa näytteen tiedot atk:lle.

Uudesta kestokatetrista otettu näyte merkitään kertakatetrinäytteeksi.

Potilaan esivalmistelu

Potilas sulkee katetrin kotona ennen laboratorioon tuloa noin 3-4 tunniksi, jos diureesi sallii, tai katetri suljetaan osastolla tai laboratoriossa ja pidetään suljettuna vähintään ½ tuntia, enintään 4 tuntia ennen näytteenottoa.

Välineet

Kertakäyttökäsineet
Katetrinsulkija tai pihdit katetrin sulkemiseen
Desinfektioainetta (denaturoitu alkoholi A 12 T 80%)

Puhdistuslappuja

Neula ja 20 ml:n ruisku tai ohjain ja vakuumineula

Virtsaputki BD lisäaineeton, 11 ml, pyöreäpohjainen, Hemogard™ -korkki (tuotenro 364915)

Virtsaputki BD säilöntäaineellinen, 10 ml (tuotenro 364955) tai 4 ml (tuotenro 364958)

Näytteenotto

- Näyte otetaan keräyspussin letkussa olevan näytteenottokalvon kautta tai sen puuttuessa neulalla letkun läpi.
- Näytteenottoa puhdistetaan denaturoidulla alkoholilla.
- Neula tai ruisku pistetään puhdistettuun kohtaan, pihdit tai letkun oma sulkija avataan, annetaan virtsan virrata vähän ohi, ja otetaan näyte ruiskuun tai suoraan vakuumputkiin. Putkien vaihdon välillä voi katettrin sulkea.
- Jos potilas tulee kotoa ja on sulkenut katettrin korkilla, valutetaan virtsaa ensin vähän hukkaan, jonka jälkeen näyte otetaan näyteastiaan.

Näytteen siirto näyteputkiin

Näyteputki ja näytemäärä (ks. erillinen ohjetaulu)

	<u>Näyteputki</u>	<u>Putkeen otettava virtsamäärä</u>
1881 U -Kemseul	BD lisäaineeton putki	10 – 11 ml (vähintään 2,5 ml)
20033 U -Solut	BD säilöntäaineellinen	10 ml (vähintään 6 ml)
1155 U -BaktVi	BD säilöntäaineellinen	4 ml (vähintään 2,5 ml)
1787 U -BaktEVi		tai 10 ml (vähintään 6 ml)

Virtsanäyte siirretään ruiskusta virtsanäyteputkiin pistämällä neula vakuuminäyteputken korkin läpi tai avaamalla näyteputkien korkit. Jokaiselle pyydetylle tutkimukselle täytetään oma putki, jos näytettä on riittävästi. Ensin täytetään säilöntäaineelliset putket ja sen jälkeen lisäaineettomat putket. Näyteputkia sekoitetaan kääntelemällä 8 – 10 kertaa ylösalaisin.

Jos näytettä riittää vain yhteen putkeen (2 tai 3 putken sijasta), täytetään yleensä säilöntäaineellinen putki 10 ml (väh. 6 ml) tai 4 ml (väh. 2,5 ml). Vaihtoehtoisesti pieni näytemäärä voidaan siirtää lisäaineettomaan putkeen, jos näyte voidaan toimittaa puolen tunnin kuluessa analysoitavaksi.

Näyteputkien merkitseminen

Putkiin kiinnitetään pystysuunnassa henkilötietotarrat, etiketin yläreunasta alaspäin, viivakoodin lukusuunta ylhäältä alas. Jos on pyydetty useita tutkimuksia, ja näytettä saadaan vain yhteen putkeen, putkeen liimataan kaikkien tutkimusten tarrat poikittain.

Näytteen säilyvyys

	<u>Näyteputki</u>	<u>Näytteen säilyvyys</u>
1881 U -Kemseul	BD lisäaineeton putki	8 tuntia huoneenlämmössä (1 vrk jääkaapissa)
20033 U -Solut	BD säilöntäaineellinen	1 vrk huoneenlämmössä
1155 U -BaktVi		(3 vrk jääkaapissa)
1787 U -BaktEVi		

Jos U -Solut ja U -BaktVi -tutkimukset otetaan säilöntäaineettomaan putkeen, näytteet on jäädytettävä heti jääkaappilämpötilaan ja toimitettava mahdollisimman nopeasti laboratorioon. Näytteen

bakteeri- ja solumäärät muuttuvat nopeasti huoneenlämmössä. U -Solut on tutkittava kylmässä säilytetystä, säilöntäaineettomasta putkesta 4 tunnin kuluessa, ja U-BaktVi 24 tunnin kuluessa.